

Dyscalculie-protocol

Gymnasium Beekvliet

**2020-
2021**

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Wat is dyscalculie?	3
Definitie.....	3
Kenmerken van dyscalculie zijn:	3
Onderkenning.....	3
3. Wie wordt op Gymnasium Beekvliet als dyscalculicus beschouwd?	4
4. Hoe signaleren wij dyscalculie?	4
5. Welke ondersteuning krijgen leerlingen met dyscalculie op Beekvliet?.....	4
Begeleiding	4
Faciliteiten	5
6. Tips websites.....	5
7. Literatuur.....	6

1. Inleiding

Op Beekvliet willen we leerlingen met dyscalculie de gelegenheid bieden op hun eigen niveau met hun beperking zo optimaal mogelijk te presteren. Om dit mogelijk te maken is dit dyscalculieprotocol opgesteld. Het Protocol Ernstige Reken- en wiskunde problemen en dyscalculie in het Voortgezet Onderwijs, ontwikkeld in opdracht van het ministerie van OCW en gepubliceerd in 2010, is als leidraad genomen bij de ontwikkeling en implementatie van het dyscalculiebeleid.

2. Wat is dyscalculie?

Definitie

Dyscalculie is een complex probleem dat invloed heeft op het gehele functioneren van een leerling. Het komt voor in alle vormen van onderwijs en is niet gebonden aan intelligentie of sociaaleconomische achtergrond.

Gymnasium Beekvliet gebruikt voor dit protocol de volgende definitie van dyscalculie:

'Dyscalculie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen met het leren en/vlot en/of accuraat oproepen en/of toepassen van reken- /wiskundekennis.

(Ruijssenaars, van Luit & van Lieshout, 2006).

Er is sprake van dyscalculie wanneer er wordt voldaan aan de volgende criteria:

- Er is sprake van een significante rekenachterstand ten opzichte van leeftijd- en/of opleidingsgenoten, waar de persoon in het dagelijks leven door gehinderd wordt (criterium van ernst).
- Er is sprake van een significante rekenachterstand ten opzichte van datgene wat op basis van de individuele ontwikkeling van de persoon verwacht mag worden (criterium van achterstand).
- Er is sprake van een hardnekkig rekenprobleem, dat resistent is tegen gespecialiseerde hulp (criterium van didactische resistentie).

Kenmerken van dyscalculie zijn:

- Problemen met het onthouden en met het snel en/of accuraat oproepen van rekenfeiten uit het geheugen zoals tafelsommen, formules en namen van meetkundige figuren.
- Moeite met het uitvoeren van procedures, bijvoorbeeld het kiezen van de juiste bewerking bij het oplossen van een talige contextopgaven.
- Problemen met inzicht en notie van ruimte. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar door het verwisselen van cijfers in een getal en problemen bij het onderdeel meetkunde.
- Tekort aan inzicht in het getallensysteem.
- Traag en/of moeizaam leerproces bij rekenen/wiskunde, sommige rekenfeiten beklijven nooit, andere opgedane kennis zakt heel snel weg en vraagt veel meer herhaling.
- Niet associëren tussen opgaven: elke opgave is uniek, de leerling herkent een bepaalde bewerking niet in de context, omdat het deze bewerking niet beheerst.
- Ervaren van stress tijdens reken- en wiskundetaken en een negatief zelfbeeld.

Onderkenning

Bij ernstige vormen van dyscalculie wordt de stoornis vaak al in het primair onderwijs erkend. Toch komt het ook geregeld voor dat bij leerlingen dyscalculie zich pas in het voortgezet onderwijs manifesteert. Deze leerlingen hebben op de basisschool hun problemen kunnen camoufleren door het gebruik van compenserende strategieën. Pas op de middelbare school in klas 1 of hoger lopen ze, door de hoeveelheid teksten en talen met verschillende spellingsystemen, tegen de grenzen van hun compensatiemogelijkheden aan.

3. Wie wordt op Gymnasium Beekvliet als dyscalculicus beschouwd?

Elke leerling met een valide dyscalculieverklaring wordt op Beekvliet beschouwd als zijnde dyscalculicus. De dyscalculieverklaring is valide wanneer deze is uitgegeven door een BIG-geregistreeerde GZ-psycholoog of orthopedagoog-generalist, die verbonden is aan een erkende praktijk of instelling.

In de dyscalculieverklaring moet aangegeven zijn welke belemmeringen de leerling ondervindt bij het volgen van onderwijs of het functioneren in de samenleving en welke maatregelen, faciliteiten en begeleidingsvormen voor de leerling noodzakelijk zijn.

Voor het toekennen van begeleiding en faciliteiten hebben wij minstens een verklaring nodig (voorzien van datum en handtekening van een bevoegd deskundige). Het bijgaande onderzoeksverslag kan van waarde zijn voor het bepalen van de meest passende begeleiding. De aangeleverde gegevens worden vertrouwelijk behandeld. De zorgcoördinator/orthopedagoog bekijkt de gegevens en controleert op geldigheid. Vervolgens worden deze gegevens verwerkt in ons digitaal leerlingvolgsysteem (magister) en wordt een kopie van de dyscalculieverklaring in het dossier van de leerling bewaard. Deze gegevens worden beheerd door de afdelingsleider en zijn alleen toegankelijk voor de zorgcoördinator en mentor. De dyscalculieverklaring is onbeperkt geldig.

4. Hoe signaleren wij dyscalculie?

Van sommige leerlingen is op de basisschool vast komen te staan dat zij last hebben van dyscalculie. Er zijn echter altijd leerlingen bij wie dyscalculie pas later een belemmerende rol in hun leren gaat spelen. Deze leerlingen hebben vaak hun zwakke rekenvaardigheden kunnen compenseren.

Wanneer de leerling of de ouder een vermoeden heeft van dyscalculie, kunnen zij in eerste instantie contact opnemen met de mentor. De mentor gaat vervolgens in overleg met de vakdocenten en zorgcoördinator/orthopedagoog.

Wanneer een vermoeden is door een van de vakdocenten, vindt ook overleg plaats met de andere vakdocenten, de mentor en de zorgcoördinator/orthopedagoog. Het overdrachtdossier van de basisschool kan bij dit overleg als hulpmiddel dienen. Hierop volgt een gesprek met de leerling en ouders, waarin vervolgens kan worden geadviseerd om verder onderzoek te laten doen. Dit onderzoek moet worden uitgevoerd door een BIG-geregistreeerde GZ-psycholoog of orthopedagoog-generalist, die verbonden is aan een erkende praktijk of instelling. De kosten voor zo'n onderzoek zijn voor de rekening van ouders. Een aantal ziektekostenverzekeringen vergoedt de hiervoor gemaakte kosten.

5. Welke ondersteuning krijgen leerlingen met dyscalculie op Beekvliet?

Begeleiding

Gymnasium Beekvliet vindt het belangrijk dat leerlingen met dyscalculie het onderwijs kunnen volgen waarvoor zij de capaciteiten hebben. De leerlingen moeten leren omgaan met hun problemen en door middel van het aanleren van compenserende strategieën en hulpmiddelen de rekenvaardigheid vergroten. Daarbij vinden we het belangrijk de eigen verantwoordelijkheid van de leerlingen te helpen vergroten.

Een leerling met dyscalculie heeft naast de ondersteuning die elke leerling krijgt, recht op speciale begeleiding en/of faciliteiten. Samen met de mentor en zorgcoördinator/orthopedagoog wordt besproken wat de leerling nodig heeft. Leidraad zijn daarbij de adviezen die voortkomen uit het dyscalculie- / psychodiagnostisch onderzoek. Wanneer de onderzoeksgegevens en adviezen gedateerd zijn (bijvoorbeeld wanneer een leerling in de onderbouw van de basisschool is onderzocht), en de adviezen niet gericht zijn op het voorgezet onderwijs, kan worden aangeraden de adviezen te laten herzien door een orthopedagoog/psycholoog. Dit betekent niet dat het onderzoek opnieuw moet worden afgenomen.

Faciliteiten

Op Gymnasium Beekvliet hanteren we een aantal basisfaciliteiten die voor alle leerlingen gelden. Daarnaast zijn er voor een aantal leerlingen specialistische faciliteiten mogelijk die de basisfaciliteiten aanvullen. De specialistische faciliteiten worden overlegd met ouders, leerling en mentor, toegekend door de zorgcoördinator/orthopedagoog en vervolgens genoteerd in het logboek (magister).

Basisfaciliteiten

- Een leerling met dyscalculie heeft recht op extra tijd bij toetsen voor vakken waarin rekenvaardigheden worden gevraagd (rekenen, wiskunde, economie, scheikunde, natuurkunde). De extra tijd bedraagt ongeveer 20% van de toets, dit komt neer op 5 minuten bij een overhoring, 10 minuten bij een proefwerk van 50 minuten, 20 minuten bij een proefwerk van 100 minuten en 30 minuten bij toetsen van 120 minuten of langer (bijvoorbeeld examens)
- Tijdens proefwerkuren en in proefwerkweken worden alle proefwerken in een apart lokaal gemaakt;

Specialistische faciliteiten

De specialistische faciliteiten worden altijd in overleg toegekend. Hierbij wordt gekeken naar de adviezen die in het onderzoeksrapport worden gegeven. De meest voorkomende specialistische faciliteiten zijn:

- Het gebruik van een niet-grafische rekenmachine ook als dat voor andere leerlingen niet is toegestaan.
- Het gebruiken van hulpkarten (bijvoorbeeld van Braams) in de onderbouw.
- Het krijgen van een beoordeling op vakinhoudelijke kennis i.p.v. op het rekenwerk indien mogelijk.
- Vrijstelling van onverwachte beurten tijdens de les.

Regels met betrekking tot het Eindexamen

- Een leerling met een geldige dyscalculie-verklaring heeft tijdens het eindexamen recht op een verlenging van de duur van een toets met ten hoogste 30 minuten.
- Voor het gebruik van de rekenmachine, gelden dezelfde regels als voor alle leerlingen. Dit betekent dat bij ieder examen een niet-grafische rekenmachine is toegestaan. Daarnaast is bij het vak wiskunde een grafische rekenmachine toegestaan.
- Bij centrale examens waarbij rekenen een rol speelt mag de standaardkaart (ER-toets, zie www.examenblad.nl) worden gebruikt.

Om de leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op het eindexamen worden tijdens de toetsen die vallen binnen het PTA (programma van Toetsing en Afsluiting) dezelfde correctievoorschriften gebruikt als in het eindexamen.

De rekentoets

Leerlingen met ernstige rekenproblemen en dyscalculie kunnen een aangepaste rekentoets maken: de Rekentoets ER. Deze rekentoets is niet gemakkelijker, maar wel makkelijker te maken als je ernstige rekenproblemen of dyscalculie hebt. Bij de rekentoets ER mag de leerling bij alle opgaven de ingebouwde rekenmachine gebruiken en aanvullende reken- en formulekaarten. De rekentoets ER moet worden aangevraagd door de rekencoördinator van de school.

6. Tips websites

- www.erwd.nl/protocol/voortgezet-onderwijs
- www.examenblad.nl
- www.balansdigitaal.nl
- www.masterplandyscalculie.nl

7. Literatuur

- Groenestijn, M. van, Dijken, G. van, Janson, D. (2011). *Protocol Ernstige RekenWiskundeprblmen en Dyscalculie VO*. Van Gorcum.
- Luit, J.E.H. van et al. (2012). *Protocol Dyscalculie: Diagnostiek voor Gedragsdeskundigen*, Doetinchem: Graviant Educatieve Uitgaven.
- www.examenblad.nl
- <https://www.rijksoverheid.nl/>